

PHÂN TÍCH TÂM LÝ BIỂU HIỆN NHU CẦU VUI CHƠI CỦA HỌC SINH LỚP 5 TRƯỜNG TIỂU HỌC VÂN CỜ THÀNH PHỐ VIỆT TRÌ

Nguyễn Xuân Thúc - Lê Thị Thuý Bích

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

1. Đặt vấn đề

Đặt vấn đề nghiên cứu nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học xuất phát từ các cơ sở sau:

Một là, đối với học sinh tiểu học, vui chơi không còn là hoạt động chủ đạo của lứa tuổi, nhưng vui chơi có một ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong sự hình thành và phát triển nhân cách của các em bên cạnh hoạt động học tập là hoạt động chủ đạo.

Hai là, thực tế hiện nay học sinh tiểu học với sức nặng về học tập trong tình hình hiện nay thì hoạt động vui chơi bị hạn chế, dẫn đến nhu cầu vui chơi cũng bị hẹp lại, điều đó có ảnh hưởng đến sự phát triển nhân cách của các em.

Ba là, cho đến thời điểm hiện nay còn ít có công trình đi sâu nghiên cứu nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học.

Với ý nghĩa trên, nghiên cứu thực trạng nhu cầu vui chơi và các biểu hiện của nó là việc làm cần thiết để từ đó có cơ sở đề xuất khuyến nghị nhà trường tiểu học, các nhà giáo dục, tổ chức hoạt động vui chơi trong nhà trường cho học sinh tiểu học.

2. Khái niệm công cụ

Nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học là sự đòi hỏi tất yếu của học sinh tiểu học đối với việc tham gia vào hoạt động vui chơi để các em được đáp ứng hứng thú, sở thích cá nhân và đồng thời đáp ứng được mong muốn giao lưu xã hội của các em, qua đó góp phần phát triển và hoàn thiện nhân cách học sinh tiểu học.

Nhu cầu vui chơi được đánh giá trên 3 mặt biểu hiện: nhận thức, thái độ và hành vi vui chơi. Cụ thể:

Biểu hiện ở mặt nhận thức của học sinh: ý nghĩa vai trò của vui chơi; hiểu biết về cách thức, luật chơi, nội dung chơi... mà trẻ tham gia; hiểu biết về nhóm bạn chơi;

Biểu hiện ở mặt thái độ của học sinh: hứng thú chơi; thái độ tốt với trò chơi; ham chơi...;

Biểu hiện ở mặt hành vi của học sinh: muốn chơi nhiều hơn; lựa chọn trò chơi theo ý cá nhân; chủ động vui chơi (lựa chọn trò chơi, vai chơi...).

Các biểu hiện nhu cầu vui chơi được đánh giá theo ba mức độ: biểu hiện rõ thường xuyên - 3 điểm, ít biểu hiện - 2 điểm và không biểu hiện - 1 điểm.

Tổng hợp cả ba mặt và đánh giá chung về mức độ nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học.

3. Phương pháp và khách thể nghiên cứu

Khảo sát nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học bằng các phương pháp nghiên cứu tâm lý như quan sát, phỏng vấn,... trong đó dùng *bảng hỏi* là phương pháp chủ đạo.

Bài viết là kết quả nghiên cứu về nhu cầu vui chơi trên 60 học sinh lớp 5 trường Tiểu học Vân Cơ - thành phố Việt Trì năm học 2007-2008, trong đó có 29 học sinh nam và 31 học sinh nữ.

4. Kết quả nghiên cứu

4.1. Thực trạng các biểu hiện tâm lý nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học

Bảng 1: Các mặt biểu hiện nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học

Các mặt Mức độ	Nhận thức		Thái độ		Hành vi	
	SL	%	SL	%	SL	%
Cao	40	66,6	44	73,3	49	81,6
Trung bình	13	21,7	12	20,0	7	11,7
Thấp	7	11,7	4	6,7	4	6,7

Nhận xét:

- Ba mặt biểu hiện nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 đều được bộc lộ ở mức độ trung bình trở lên tức là biểu hiện khá thường xuyên và rõ nét. Thể hiện nhận thức 89,3%, thái độ 93,3% và hành vi 93,3%.

- Các mặt biểu hiện của nhu cầu vui chơi bộc lộ *không đồng đều* như nhau: mặt hành vi rõ nét nhất, thứ hai - thái độ và cuối cùng là nhận thức thể hiện mức độ cao: hành vi 81,6%, thái độ 73,3% và nhận thức 66,6%.

4.2. Phân tích tâm lý các mặt biểu hiện nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học Vân Cơ - thành phố Việt Trì

Bảng 2: Mặt nhận thức trong nhu cầu vui chơi

Tiêu chí Mức độ	Giới tính				Chung	
	Nam		Nữ			
	SL	%	SL	%	SL	%
Cao	20	69,0	20	64,5	40	66,6
Trung bình	6	20,7	7	22,6	13	21,7
Thấp	3	10,3	4	12,9	7	11,7

Nhận xét:

- Mặt nhận thức của nhu cầu vui chơi biểu hiện khá rõ nét, thể hiện mức cao chiếm 66,6%, mức thấp chỉ có 11,7%.

- Có sự khác biệt theo giới tính ở mặt nhận thức của nhu cầu vui chơi: học sinh nam có biểu hiện cao hơn học sinh nữ nhưng chênh lệch không nhiều, thể hiện: mức cao ở nam là 69,0% so với nữ 64,5%, mức thấp ở nam là 10,3% so với nữ 12,9%.

- Các biểu hiện nhận thức của nhu cầu vui chơi thể hiện như thế nào? Kết quả nghiên cứu cho thấy các dấu hiệu biểu hiện xuất hiện như sau: nhận thức được “*tâm quan trọng của vui chơi*” ở vị trí cao nhất với $\bar{X} = 2,6$ xếp bậc 1/3. “*Lựa chọn trò chơi dựa trên sở thích của mình*” $\bar{X} = 2,6$ xếp bậc 1/3, “*Nhận xét đánh giá trò chơi*” có điểm trung bình $\bar{X} = 2,5$ xếp bậc 3/3 các biểu hiện.

Bảng 3: Mặt xúc cảm của nhu cầu vui chơi

Tiêu chí Mức độ	Giới tính				Chung	
	Nam		Nữ			
	SL	%	SL	%	SL	%
Cao	22	75,9	22	71,0	44	73,3
Trung bình	5	17,2	7	22,6	12	20,0
Thấp	2	6,9	2	6,4	4	6,7

Nhận xét:

- Mặt xúc cảm trong nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học biểu hiện ở mức độ cao, rõ nét, thể hiện mức độ cao là 73,3%, trung bình 20,0% và thấp 6,7%. Có thể thấy rằng xúc cảm của các em với vui chơi là rất quan trọng. Sự phát triển về mặt xã hội của trẻ em có liên quan chặt chẽ với xúc cảm của các em.

- Không có sự khác biệt nhiều về giới tính ở mặt xúc cảm trong nhu cầu vui chơi của học sinh tiểu học thể hiện mức cao ở nam chiếm 75,9% và nữ 71%, mức thấp ở nam 6,9% và nữ 6,4%.

- Các mặt biểu hiện xúc cảm trong nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học đa dạng và có mức độ biểu hiện khác nhau, cụ thể “*có tâm trạng thoải mái khi vui chơi*” với $\bar{X} = 2,8$ xếp bậc 1/3, “*tự nguyện tham gia vui chơi*” $\bar{X} = 2,7$ xếp bậc 2/3 và “*Bày tỏ cảm xúc khi vui chơi*” $\bar{X} = 2,5$ xếp bậc 3/3.

Bảng 4: Mặt hành vi trong nhu cầu vui chơi

Tiêu chí Mức độ		Giới tính				Chung	
		Nam		Nữ			
		SL	%	SL	%	SL	%
Cao		23	79,3	26	83,9	49	81,6
Trung bình		4	13,8	3	9,7	7	11,7
Thấp		2	6,9	2	6,4	4	6,7

Nhận xét:

- Mặt hành vi trong nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học biểu hiện ở mức độ cao, thể hiện mức độ cao 81,6%, mức độ thấp 6,7%.

- Các mặt biểu hiện cụ thể của hành vi trong nhu cầu vui chơi được bộc lộ qua các dấu hiệu với các mức độ khác nhau: “*Chơi hết mình khi tham gia chơi*”, “*Nói ra nguyện vọng xin phép bố mẹ khi muốn chơi*” với $\bar{X} = 2,8$ xếp bậc 1/3, “*Chủ động lựa chọn trò chơi*” với $\bar{X} = 2,7$ xếp bậc 3/3.

Có sự khác biệt về mức độ các dấu hiệu biểu hiện ở từng mặt nhận thức, xúc cảm, hành vi trong nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học. Điều này có thể giải thích là do nhiều nguyên nhân khác nhau, như: đặc điểm giới tính, vốn tri thức, kinh nghiệm; các đặc điểm tâm lý như: tình cảm, động cơ... trong nhân cách học sinh tiểu học.

5. Kết luận

Khảo sát 60 học sinh lớp 5 trường tiểu học Văn Cơ, thành phố Việt Trì bước đầu kết luận:

1. Học sinh lớp 5 tiểu học được nghiên cứu có mức độ nhu cầu vui chơi cao. Có sự khác biệt về nhu cầu vui chơi của học sinh nam và nữ nhưng không nhiều.

2. Ba mặt biểu hiện nhu cầu vui chơi của học sinh lớp 5 tiểu học đều ở mức độ cao nhưng không đồng đều nhau, hành vi biểu hiện rõ nhất, thứ hai - xúc cảm và cuối cùng - nhận thức về vui chơi.

Kết quả nghiên cứu thực tiễn về các mặt biểu hiện tâm lý nhu cầu vui chơi học sinh tiểu học là cơ sở khoa học tốt cho việc dạy học, giáo dục và tổ chức hoạt động vui chơi cho học sinh tiểu học hợp lý và khoa học.